

HERB ZIEMI DOBRZYŃSKIEJ

O właściwy herb Ziemi Dobrzyńskiej

Mimo iż zarówno w XIX w., ale przede wszystkim we współczesnych wizerunkach, głównie w Netografii, cały czas prezentuje się trudną do wytłumaczenia wersję herbu Ziemia Dobrzyńskiej z drugą koroną (na szyi), to trzeba nam Dobrzyńsiakom powrócić do pierwotnego, właściwego wizerunku herbu tej ziemi. Najważniejsza informacja jest taka: nie było w ciągu XIV w. aż do II połowy XVI stulecia, czyli ponad 200 lat, w jej herbie drugiej korony, poza - zdaje się tylko - efemerydalnymi opisami J. Długosza, który co prawda podał w opisie istnienie korony "szyjnej", ale ilustracyjnie niekoniecznie ją przedstawił. Podobnie rzecz ma się z innymi, przed Paprockim, dwoma koronami. Była jedna królewska korona Kazimierza Wielkiego, jego duża twarz, wąsy, długie włosy i broda. Dopiero poniżej brody, która przecież zasłaniała szyję, widzimy ważny element stroju królewskiego, bądź rycerskiego – niezbyt strojny obojczyk, a nie koronę (rzekomo widoczną na szyi). Istotnym elementem herbu są rogi zwierzęcia (bawoła, bądź tura), które żyły jeszcze na dużych polaciach leśnych (borach) tej ziemi w późnym średniowieczu, choć – wydaje się – iż zostały one umieszczone na herbie dość przypadkowo, może wskutek „zapatrzenia się” w herb Wielkopolski.

A zatem elementami herbu Ziemi Dobrzyńskiej winny być: 1. tarcza herbowa koloru bordowego; 2. godło herbu, tj. głowa (a nie twarz) królewska z długimi (niezbyt bujnymi) włosami, wąsami i brodą; 2.1. korona z krzyżem i wychodzącymi z niej niedużymi rogami zwierzęcia; 2.2. ozdobny element stroju królewskiego, bądź rycerski obojczyk, przykrywający górną część królewskiego korpusu. Właściwy wzorec korony został w części implementowany z herbu tej ziemi z łuku triumfalnego polichromii w kościele klasztornym w Skępem, wykonanego przez znanego malarza bernardyńskiego, br. Walentego Żebrowskiego przed 1755 r. oraz z kościoła parafialnego w Mokowie - także na Ziemi Dobrzyńskiej.

Spośród trzech kolorów tarczy herbowej, używanych pierwotnie przy wizerunku herbu, tj. czerwonego, niebieskiego i czarnego, pierwszeństwo dajemy temu pierwszemu, jako, że on symbolizuje ciągłe walki, przelewaną krew rycerstwa tej ziemi oraz kolejnych książąt i królów z jej wrogami: Jadźwingami, Litwinami, Prusami i Krzyżakami, aż do ostatecznego zwycięstwa po II pokoju toruńskim w 1466 r., pamiętając wciąż o ważnym

wydarzeniu z tego długiego okresu, jakim była data 1343 r., czyli zawarty przez Kazimierza Wielkiego pokój z Krzyżakami w Kaliszu i odzyskanie Ziemi Dobrzyńskiej, który umocnił znaczenie Ziemi Dobrzyńskiej w Koronie Polskiej.

Herb „zrodzony”, można rzec, w połowie tego okresu i ugruntowany w czasach Kazimierza Wielkiego oraz jego następców już z dynastii jagiellońskiej (Władysława Jagiełły i Kazimierza Jagiellończyka, widoczny także na ich sarkofagach na Wawelu), nie może być wyparty ideą i dość swobodnym wyobrażeniem Bartosza Paprockiego z 1584 r., (skądinąd cennego dzieła pt. *Herby rycerstwa polskiego*), tj. z czasów po upadku linii Jagiellonów.

prof. Mirosław Krajewski